

Ярим тунда кўқисдан кетма-кет жингилган телефон ҳар хил хаёлар оғушида белор ётган онани чўчитиб юборди. Онаизор урнидан гангиб туриб, телефон гўшагини кўтарди.

- Уелингиз касалхонада, тезроқ етиб келинг...

Шу икки оғиз сўз онани адоий тавом қилди. Дол солиб, уйдагиларни уйғотди. Апил-тапил кийинишиб, шифона томон йўл олишди. Етиб келганларида уелининг дўстлари йиғилишиб туришган экан. Уели операция столи-

йигитларнинг тинимсиз чекишлари туфайли хоналар тугунга тўлиб, турли спиртли ичимликларнинг ҳиди аралашиб, кўнглини айнайдиган даражада этган. Қулоқни қоматга келтириб янграётган гарб мусикаси оҳангларидан сармат ёшларнинг тартибсиз ҳолда сакраб рақсга тушишларини кўриб, «тавба» дея ёқа ушлайсиз. Рухингизда чарчоқ ҳиссини туйсиз.

Ахир, аслида бундай даргоҳлар маланий хордиқ чиқариш учун ташкил қилинган дискотека ёшларнинг кўнгли-бўлиши керак. Улар ўзлари севган мусикаларни тинглаб, кишига яхши кайфият бахш этадиган ҳолда турли мавзуларда қизиқарли савол-жавоблар уюштириб, кўнгли-бўлиши керак.

Мулоҳаза учун мавзу

ДАМ ОЛИШ МАСКАНИМИ ЁКИ...

Гап ёшларни тобора ўзига жалб қилётган, аммо кўнглисиз воқеалар содир бўлиб турадиган ресторон ва қаҳвахоналар қошдаги дискотекалар ҳақида бормоқда. Уша куни уйинга тушаётган ёшлар ноғоҳ бир-бирига урилиб кетиши оқибатида жанжал бошланган, меъридан ортқ ичиб олган йигит туртиб юборган йигитни кечирим сўрашига қарамай, ҳақоратлаб, мушт кўтарган, спиртли ичимлик таъсирида тобора қизишаётган «шёр» «шампан» шишаси билан беғуноҳ йигитнинг бошига туширган эди...

Дарҳақиқат, бугун фаолият кўрсатган дискотекалар дам олиш масканими ёки жанжал уяси — ишратхонами? Мабодо, бу ерга анчагина пул сарфлаб кириб қолсангиз, ажаб манзараларга дуч келасиз.

Ҳар бурчакда тўп-тўп бўлиб ўтирган

чар давралар уюштиришлари мумкин. Хуллас, ҳозирги дискотекалардаги хунук ахволни бартараф этиш, бу масканлардаги тадбирларга миллийлик руҳини синдириш, маланий савияни юксалтириш давр талабидир. Соҳанинг мутасаддилари бунга бепарво бўлмасликлари керак. Қолаверса, барча катталар хайрли ишга бош қўйишлари, маҳалла оқсоқоллари, ёшлар ташкилотлари, ички ишлар бўлими ходимлари бу борда ташаббускор ва тадбиркор бўлиб, ўз маслаҳатларини аямасликлари лозим. Кўнгличар кечалар ўтаётган дискотекаларда шеърят оқшомлари ташкил этилса, миллий куй ва қўшиқларимиз янграб турса, ёшлар одобу ахлоқдан чекинмай рақсга тушишса, қандай яхши бўларди.

Азим ҚОДИРОВ, Самарқанд вилояти, Каттакўрғон шахри

Бу воқеа содир бўлганда айни ёз фасли эди. Жомбой туман марказий шифохонасининг жонлантириш бўлимига туман прокуратурасининг терговчиси А.Келдиёров ва вилоят ИИБ ЭКБ эксперти Ш.Рўзиёвлар кириб келишганда, эндигина ўн саккиз ёшдан тўлган, ҳали ўн гулдан бир гули очилмаган боқира қиз ҳаёт билан олишарди. Маъсума қиз билан суҳбат бор-йўги 9 дақиқа давом этди ва видеотасмага ёзиб олинди. Мана, суҳбат мазмунини билан сиз ҳам танишинг.

- Воҳид мени яхши кўрарди. Уша куни у мени қўриб келганда кўчада кўришдим ва ҳовлимизга кириб кетдим. Ортимдан эргашган Воҳид сўка бошлади.

- Нега, нима деб сўқди?

- Оғизга олиб бўлмайдиган сўзлар билан ҳақорат қилди. «Нега сўқасан, отангни ўлдирдимми?» десам, «Сен болали эркак билан юраксан», деди. Ким айтганини суриштирсам, дугонанг Гули айтди, Фарҳод посёлкасида, деди. Мен у ёқда ҳеч кимни танимаслигимни айтсам, «Бўлмаса, ўзингни боқиралигингни исботлаб бер», деди. Бу гап менга шу қалар таъбир қилдики, чидай олмайман ва жонимга қасд қилдим.

- Воҳид сизни урдими?

- Ҳа, ўша пайтда қўшимзининг қизи Нигора ҳам бор эди. Мен Воҳидга «Тўхта, кетма, ҳозир аям келади, гапингни исбот қилиб бераман» дедим ва қўлидан тортидим, шунда у мени бўғиб, бошимни эшикка урди. Сўнг итариб юбо-

риб, чиқиб кетди.

- Илгари ҳам ўрталарингда уруш-жанжал бўлганми?

- Онда-сонда айтишиб турардик. Воҳид мени ҳаммадан рашк қилиб, бўлмаган гаплар билан тўхмат қиларди.

- Нима деб тўхмат қиларди?

- Сен кўп йигитлар билан юрасан, дерди.

- Исмлирини айтар эдимми?

- Яқинда Зарафшон ширкат ҳўжалига тўйга борувдим. Шу тўйда бир йигит мени яхши кўриб қолганмиш ва бир куни

севилишни ҳам истарди, оппоқ келинлик либосида дугоналари билан тўй оқшомида шодланиш бахтини кутаётганли. Аммо буларнинг бари ноўрин рашқдан, бемаъни тўхматдан, раҳмсиз хатти-ҳаракат ва аёвсиз ҳақоратдан озорланиб, чил-парчин бўлди. Чимилдикни орзулаган вужудни ўлим ўз домига тортиди.

Уша кун Воҳид Шаропов дўсти Маъруф билан хусусий дўкондан бир шиша вино сотиб олиб, ичганда. Гулмиранинг воёга етмаган укаси Дилмуродга сақич бериб, оп-

интилса-чи, унда гулнинг ҳолига вой...

Гулмиранинг юрагини қаттиқ жароҳатлаган, қадр-қимматини ерга уриб, гурурини таққирлаган Воҳид Шароповнинг қўшиш ва 9-синфгача бирга ўқиган синфдоши эди. Жомбой туман касб-хунар лицейида таълим олаётган бу йигит илгари ҳам судланган, Президентимизнинг Амниятига тўғрисидаги Фармонига асосан жазони ўташдан озод этилганди. Ўсмирлик чоғидаги хатти-ҳаракатларидан тегишли хулоса чиқармаган ва оилада кенжа фарзанд бўлиб, эрка ўсган Воҳид кўпчиликнинг кўзларида алам ёшлари оқишига сабабчи бўлди. У суд ҳукми билан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 103-моддаси 1-қисми билан айбли деб топилиб, 5 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Халқимиз азалдан қиз боланинг шаъни, қизлик гурурини авайлаб, унинг келгусида покчи ва мўтабар она бўлиши йўлида ҳўшёр ва собит-қадам бўлган. Зеро, қиз боланинг номуши ҳар қандай бойликдан афзал. Азизлар, ҳўшёр бўлайлик, ўқув масканлари педагоглари, маҳалла фаоллари, ота-оналар ёшларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш учун куч-гайтаримизни аямайлик. Токи, бундан буён қизу жувонларимиз бевақт вафот этмасинлар.

Олим ҲАМЗАЕВ, журналист, Самарқанд вилояти, Жомбой тумани

риб, чиқиб кетди.

- Илгари ҳам ўрталарингда уруш-жанжал бўлганми?

- Онда-сонда айтишиб турардик. Воҳид мени ҳаммадан рашк қилиб, бўлмаган гаплар билан тўхмат қиларди.

- Нима деб тўхмат қиларди?

- Сен кўп йигитлар билан юрасан, дерди.

- Исмлирини айтар эдимми?

- Яқинда Зарафшон ширкат ҳўжалига тўйга борувдим. Шу тўйда бир йигит мени яхши кўриб қолганмиш ва бир куни

Ёшлик - бебошлик эмас ЭССИЗ КЕТГАН УМР ёки тўхматдан хазон бўлган қиз қисмати

уйимиз олдига келибди. Воҳид уни уриб, милишига тушган экан. Кейин Воҳид «Сен Фарҳод билан юраксан», деб мени ҳақоратлай бошлади.

- Сизнинг жонингизга қасд қилаётганингни кимлар кўрган эди?

- Ҳеч ким, ҳовлида ҳеч ким йўқ эди. Воҳид эса кўчада аям билан жанжаллашди турган эди...

...Орадан тўрт кун ўтиб, Гулмира Саидова оламдан кўз юмди. Беғубор орзулари, ёшлик шижоати-ю шўхликлари ҳам сўнди. Гулмиранинг келажакда олий ўқув юрларидан бирида ўқиш нияти бор эди. У севиш ва

сини қақиртирганди. Гулмирани ҳақоратлаб, бўғиб, ура бошлаганида, қиз бечора жон ҳолатда укаси Дилмуродга аясини қақириб келишни илтижо қилганди. Укажониси меҳмонга кетган ойисини бирпасла дарвоза ёнига келтирди. Онаизор шу ерда Воҳидни учратиб, уришиб турганда...

Ҳа, халқимиз бекорга қиз болани нозик гулга етиб, очилса, атрофда гўзаллик таратади. Унга ошпаша булбуллар гирди-капалак ҳолда кўнгли изҳор этадилар. Энди бир тасаввур қилинг, агар булбул ўрнига гулга қарға

Тошкент вилояти Пискент тумани тадбиркорлар палатаси томонидан ўтказилган кўрик-танловда тумандаги 1-мактабнинг 9-синф ўқувчиси, ёш наққош Шерзод Зокиров голибликни қўлга киритди.

Суратда: кўрик-танлов иштирокчилари Ўктам Муҳаммедов ва Шерзод Зокиров ўз ишларини намойиш қилишмоқда.

Ёшлар тарбияси

ОҚ КЎЙЛАК ЁҚАСИДАГИ ДОҒ

Мамлакатимиз ёшларини ҳар томонлама қўдратли ва баркамол қилиб тарбиялаш - давлатимиз сиёсатининг ажралмас қисмига айланган. Республикаимизнинг «Ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида»ги, «Таълим тўғрисида»ги қонунлари ва бошқа бир қатор ҳуқуқий ҳужжатлари фикримиз далилидир. Бироқ ёшлар тарбияси билан шуғулланаётган айрим таълим муассасаларида ечимини кутаётган талай муаммолар мавжудки, улардан кўз юмиб бўлмайди. Бу ҳақда Яқкабоғ туман прокурорининг ёрдэмчиси, 3-даражали ҳуқуқшунос Отабек БОБОДУС-ТОВ қуйдагиларни гапириб берди:

-Тумандаги таълим муассасалари фаолияти назардан ўтказилганда кўпгина мактаблар, болалар боғчалари, спорт саройлари тарбиялаб-лиги, асбоб-уску-

налар танқислиги, ўқитувчиларнинг етарли эмаслиги, ўқувчиларни турли тўғарак машғулотларига жалб этиш талаб даражасида эмаслиги кўзга ташланади. Шунингдек, баъзи ҳолларда бюджетдан ажратилган маблағларнинг мақсадли сарфланшини таъминлашда айрим раҳбар ва моддий жавобгар шахслар томонидан талон-тарожликка йўл қўйилаётганлиги фактлари ҳам учраб туради. Масалан, туман Халқ таълими бўлимига қарашли «Нихол-3» болалар боғчасида Тўра Ортиқов бор-йўғи бир йил ҳўжалик мудри бўлиб ишлади. У 7125 сўмлик турли мулкларни ўзлаштириш йўли билан талон-тарож қилганлиги учун жиноий жавобгарлики тортилди ва Амниятига тўғрисидаги жазони ўташдан озод этилди. Етказилган зарар тўлиғича тўндириб олинди. Ёки, туманнинг «Шарқ юлдузи» жамоа-ширкат ҳўжалигидаги «Мархабо» боғчаси тарбиячиси Зулайхо Мавлонова

бошқа бир аёлга зўравонлик қилиб, қасддан уриб, тан жароҳати етказган. Суд уни айбдор деб топди ва 1 йил муддатга ахлоқ тузатиш ишига жалб этди. Маошидан ҳар ойига 20 фоиз миқдорда давлат ҳисобига тўлайдиган бўлди.

Энди тарбиячи номига эга баъзи шахслар ҳақида. Амир Темур номли ўрта мактаб ўқитувчиси Тўшбобо Ҳўжанов ўтган йил май ойида спиртли ичимлик ичиб, маст ҳолда қўшниси Ҳўшвақт Эралиев билан жанжаллашиб, юзига уриб, тан жароҳати етказган. Жанжалчи муаллим суд томонидан 1 йил 6 ой муддатга ахлоқ тузатиш ишига жалб қилинди. С.Айний номли мактаб ўқитувчиси Абдиолим Эрматов турмуш ўртоғи Қосимова Гулiston, қайнотаси Қосимов Жума, қайниукаси Қосимов Бойназарларни қасддан уриб, баданларига тан жароҳати етказиб, жиноий жавобгарликка тортилди ва суд ҳукми билан 5 йил 4 ой муддатга озодлик-

дан маҳрум этилди.

46-сонли мактаб ўқитувчилари И.Қурбонов, Э.Хўшшиев ва О.Хўшшиевлар бошқалик талаб этиладиган пайтда енгилтақликни намойиш этишиб ўзаро жанжаллашиб, бир-бирига тан жароҳати етказишган. Оқибатда жиноий жавобгарликка тортилди, ҳар учаласига суд томонидан 3 йил муддатга озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланди.

Туманда туман ички ишлар бўлимининг воёга етмаганлар билан ишлаш инспекцияси томонидан ҳисобга олинган 15 та жанжалда ва нотинч оилаларда 42 нафар воёга етмаган болалар тарбияланаётганлиги, 5 нафар воёга етмаган ёшлар ҳеч жойда ўқимасдан ва ишла-

масдан юрганлиги, 2 нафари болалар уйига топширилгани, 7 нафар ота-оналар фарзандларини тарбиялаш ва уларга таълим бериш борасидаги мажбуриятларини бажармай келаётгани, 12 нафар воёга етмаган шахслар томонидан ҳар хил турдаги ҳуқуқбузарлик ҳолатлари, 6 нафари томонидан ҳар хил турдаги жиноятлар содир этилганлиги қайд этилган. Сабаби эса бири юқоридагидек «тарбиясиз-тарбиячи» бўлса, иккинчиси инспекциялар, жамоатчилик, ота-оналар тарбиявий ишларни сусайтириб юборишга қўриб қолганлиги.

Ҳозир Раҳмон сўхбатлашди

ТИЛСИЗ ЁВ

Халқимизда ўт балосидан, сув балосидан асрагани, деган ҳикмат бор. Табиий офатлар орасида улардан кўриладиган фожияли оқибатлар нихоятда оғир кечади. Афсусланарлики шундаки, ўт балосига кўп ҳолларда одамлар ўзлари сабабчи бўлишди, ёнинг ҳам оёқ остидаги фалокатки, эҳтиётсизлик жабрини тортиш унга йўл қўйганлар зиммасига оғир айриликларни солади.

Тошкент шаҳар Ҳамза тумани 7-сон ҳарбийлаштирилган ёнингдан сақлаш бўлими бошлиғи, ички хизмат подполковниги Турғун ОЛИМҲАТОВ билан сўхбатимиз ана шу долзарб мавзу ҳусусида.

- Ёнингни тилсиз ёв деб беҳуда таърифлашмаган. Чунки у фавқулодда одам ҳаётига, мол-мулкига таъвоуз қиладиган офатлар ичида энг қаттолди. Ҳар йили, айниқса, қиш фаслида лоқайдлик, эътиборсизлик оқибатида рўй берган зўлаб кўнглисиз ҳодисаларнинг гувоҳи бўлишимизга тўри келаяпти. Уштан йил мобайнида Ҳамза туманида икки юзга яқин ёнинг содир бўлди. Бахтсиз ҳодиса тўғрисида уч киши ҳалок бўлди, тўрт нафар фуқаро эса турли даражада тан жароҳатлари олди.

Биз ана шундай ноҳуш воқеа ҳақида хабар олинган заҳоти ёнингга қарши қурраша отанамиз, ёнингни ўчиришга киришамиз. Бироқ фаолиятимиз бу билан чегараланамайди. Рўй берган бахтсизликни келтириб чиқарган тўб сабабларни аниқлаш асосий вазифаларимиздандир.

Таҳлилларимизга кўра бу бахтсиз ҳодисалар оловга эҳтиётсиз муносабатда бўлиш, носоз электр асбобларидан фойдаланиш, ёш болаларнинг олов билан ўйнашлари, бузуқ газ мосламаларини ишлатиш, ҳозорларни ёқиш, хавфсизлик қоидаларига риоя қилмаслик каби ҳолатлар асосий сабаб бўлаяпти. Хусусан, шу йил 1 январ куни Маҳзуний кўчасидаги 63-ўйда электр симлари нотўғри улангани боис ёнинг чиқиб, унинг 50 квадрат метри томи ёниб кетган. Ёки болаларнинг олов билан ўйнашлари оқибатида Лиснов кўчасидаги 27-ўйнинг 7-ҳонасида ёнинг содир бўлиб, уй ичидаги барча ҳажзадор қўйиб қўл бўлди.

Кейинги пайтларда айрим чет мамлакатлардан келтирилоётган ўйинчоқлар, кўчи товуш ва олов чиқарадиган тўпчоқча, пақидоқлар ҳийла ташвиш туғдирмоқда. Бу каби бўюмлар тижорат баҳонасида райиқон-нўйи тарзда олиб келинаётгани сир эмас. Айрим манфаатпараст хиссаларнинг ана шундай хатти-ҳаракатларидан кўнглин ёш болалар, беморлар ва қариялар азият чекишмоқда. Кўз касалликлари шифохонасидан олинган маълумотларга қараганда, шу йилнинг ўтган икки ойи ичида кўзи шикастланган йигирма уч нафар бала шифохонадан даволанган, улардан икки нафарининг ҳатто кўзи кўр бўлиб қолган.

Кўз шикастланиши кўпроқ мактаб ёшидаги болалар орасида содир бўлаяпти. Ота-оналар назоратидан четда қолдирилган болалар уй шароитида ностандарт ўйинчоқлардан фойдаланиб, ҳар хил товуш чиқарувчи пақидоқларни портлатиши, жиддий жароҳатларга мубтапо бўлишоепти. Ота-оналар ўз фарзандларига берган пулни улардан нимага ишлатишганини суриштирмасо, буш воқини қандай машғулотларга сарфлаётганини теромасо, шўбҳасиз, бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш қийин кечади. Боланинг кўли етадиган жойларда қимвий моддаларни, ёниги солинган идишларни, гўгуртни сақламасликни ҳар бир ота-она ҳеч қачон унутмаслиги лозим. Зеро, ўйиндан ўт чиқар, деб бежиз айтишмаган. Болаларни уйда қаровсиз қолдириш, уларга электр ва газ асбобларини ёқиш, ишлатишни буорилиш ҳам жуда кўп ҳолларда хунук оқибатларга олиб келади.

Ёнингнинг олдини олиш фақат ўзимизга боғлиқ эҳсонини унутмайлик. Ёнинг хавфсизлиги қридаларига риоя қилиш барчамизнинг вазифамиз, бурчимиздир.

Сўхбатдош: Нурмамат АЛИМУРДОВ, «Инсон ва қонун» муҳбири

Ёнинг хавфсизлиги бурчаги

Суратларда: 1. (чапдан) бирикма бошлиғи муовини Тоҳир Рихсиев ҳамкасби Қодир Собиров билан ўзаро мулоқотда. 2. Ўт ўчирувчи Нуржан Раҳмонбердиев иш устида.

Муаллиф олган суратлар

Ёшлар овози

ЛИЦЕЙИМИЗ — ФАХРИМИЗ

200 нафардан ошиб ўқувчига 20 нафардан зиёд тажрибали ўқитувчилар турли фанлардан сабоқ беришаётган лицейимиз ташкил этилган йилларда ўзбек, инглиз тилларини чуқур ўрганишга ихтисослашган эди. Вақт ўтиши билан имкониятлар кенгайиб, ҳозирги кунда бу тилларни чуқур ўргатиш билан бирга тарих ва биология фанларини ҳам мукамал ўқитишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Лицей-интернатимиз ўқувчилари Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, туман прокуратураси ҳамда Халқ таълими бўлими томонидан уюштирилган «Сиз қонунни биласизми?» кўрик-танловига иштирок этиб, тумандаги лицейлар орасида биринчи ўрин соҳиби бўлдилар. Уларнинг мустақам ҳуқуқий билим олишларида устозлар хизмати бекиёвдир. Тарих фани ўқитувчилари Замира Қўлиева ҳамда Клаус Тўйчиевлар ўқув хоналарини тарих ва ҳуқуқ фанларига мос тарзда жиҳоз-

лаб, бу соҳага ўқувчиларнинг қизиқишларини тобора кучайтирмоқдалар.

Тарих ва ҳуқуққа оид тўғарак ишларининг жонлантирилиши, қўшимча дарс соатлари ташкил этилиши, ўқувчилар билиминини мустақамлашда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Лицейимизда ўқувчиларнинг китобга бўлган меҳрларини ошириш мақсадида ўтказилаётган «Китобхон синф» кўрик-танловига ҳам гоёта самарали бўлаётди. Кўрик-танловда 11-«А» синф ўқувчилари фаол иштирок этиб, голибликни қўлдан бермай келмоқда.

Ўзбек тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Гулчеҳра Шайманованинг кўпчилик олдида ҳурмати баланд. У ўзбек тилига Давлат тили

кўплаб шогирдлари «Ёш қаламкашлар» кўрик-танловига туман биринчилигини қўлдан бермай келишаётди. Шерълари вақтга матбуотда эълон қилиниб турилибди. Лицей-интернат директори, тажрибали ўқитувчи, «Қақшқадар» вилоят халқ таълими филолиси» нишондори Равшан Холиқовнинг ўз ишига меҳри баландлиги туфайли таълим-тарбиянинг янги янги усуллари жорий қилинмоқда. Ўқувчиларга берилаётган билимининг янада чуқураштириш мақсадида ҳафталик, семинар, конференция ва машварат дарслари бўлиб ўтмоқда ва улар ўз самарасини бераётди.

Хуллас, бу илм масканида тарбияланаётган ёшлар эртанги кун истиқболда учун хизмат қилишларига ишонгинг келади.

Жамол ЭСОНОВ, Қашқадар вилояти, Чирочик тумани 2-лицей-интернат ўқувчиси

Навбатдаги шикоят билан танишгач, ўйлади қолдим. Наҳотки, хатда ёзилганларнинг бари рост бўлса... Баян манфаатлар тўғрисида келганда, бири иккинчисининг устидан айбловлар ёғдириши, тошлар отиши, тўхматлар тўқилиши маълум. Биз мухбирлар бундай мисолларга кўп бора дуч келамиз. Бош мухбирим топшириғига кўра манзили, касби, исми-шарифи аниқ ёзилган шикоятни қайта-қайта ўқиб, ниҳоят уни ўрганишга киришдим. Хатдан кўчирма:

«Мен бухоролик тадбиркор Хурсанд Ботиров «Инсон ва қонун» газетасининг доимий ўқувчисиман. «Уч оғайин ботирлар» ҳақида ўз фикримни билдирмоқчиман. Ҳар бир инсоннинг турмуш тарзи-шароити бозор билан боғлиқ. Осов, текни даромд йўлини излаган, ўз жигалдини, чўнтагини ўйлаган Халим (ҳужжатларда Алим) Раҳмонов собиқ СССР даврида ҳам шундай ишлар билан шуғулланиб келган эди. Бу шахс шаҳарнинг кўп йўллари, кўчалари, тавожум жойлар — корхона, ташкилотлар олдида тўхташ белгилари қўйиб, энгил машиналар, шахсий таксилар, савдо ходимлари, ишбилармон-тадбиркорлар, деҳқон-фермерлар, қисқаси, меҳнаткаш халқ, аҳолидан маблағ талаб қилмоқда. Пул йиғиб (олиб) чек-палта бериш ҳаёлига ҳам келмайди. Қўнига 500 та машина кириб чиқади. Буларга қўшимча яна юк машиналари ҳам бор... Ушбу маблағлар

Журналист сифатида аввало таъкидлашим жоизки, хатда тилга олинган шаҳар меймори Зоиршоҳ Қиличев беморлиги туфайли учрашишнинг илоҳий бўлмади. Шаҳар ҳокими ўринбосари Шухрат Нажмиддинов билан эса ёрдамчиси Исомжон кўмагида икки бор учрашишга аҳдлашдик, аммо Бухоро шаҳрида кенг кўламада қурилиш ва ободончилик ишлари олиб борилаётганлиги сабабли юзлашолмадик. Мен бунга табиий қабул қилдим.

Хатда автотураргоҳлардан йиғилаётган пул, тушумларини ўзлаштириш, яшириш каби айблов қўйилган Халим (Алим) Раҳмонов билан учраганимда у ўзини мулққа айбосиз, беозор тўтди ва хатто:

- Нега бундай ёзибди, хайронман, унга ёмонлик қилмаганман-ку? - дея эътироз ҳам билдирди. Биз олдиндан келишиб олдик: ишда хато-камчиликлар бўлиши мумкин. Фақат ўртамаздаги савол-жавоб (албатта, шикоятга оидинлик киритиш учун) ҳолис, самимий, ҳар қандай алдовдан холи бўлсин.

- Розиман, фақат яқинларимни ёзмайсиз, уларнинг номини айтмайман, - дея шартини маълум қилди уюшма раиси.

қимнинг қўлига (чўнтағига) тўшяпти ва қай йўсинда ишлатилаяпти?..»

Хат шу йўсинда давом этади ва айтимладики, бу маблағлар «уч оғайин ботирлар» ўртасида баҳам қўрилади, мен буларни қўриб, биллиб, билмасликка ололмайман. Баъзи кўнларда Раҳмонов ДАН ходимларини таклиф этади, шунда ҳайдовчилар улардан чўчиб, дарров пул тўлашади.

Газетага хат йўллаган Хурсанд Ботиров «уч оғайин ботирлар» деганда кимлар, шаҳарда автотураргоҳлар жойлаштирилган манзиллар чизмасини чизиб, ҳужжатлаштирган шаҳар архитектори Зоиршоҳ Қиличев, қарор чиқариб берган шаҳар ҳокимининг қўлиши бўйича ўринбосари Шухрат Нажмиддинов ва уларнинг қўнуғий қўмағидан ўзбошимчилик билан фойдаланиб келаётган учинчи киши эса транспорт воситаларини сақлаш ва техник хизмат кўрсатиш бўйича уюшма раиси Алим Раҳмоновдир. Хат муаллифи фикрларини давом эттириб, қўндаги хулосага келади:

Жиноятнинг катта-кичи бўлмайди. Ҳар бир фуқаро қилган жинояти учун мамлакатимиз қонунари олдида жавоб бериши шарт. Бирор бир тармоқда расмиятчилик, тўрачилик, қўл учида ишлаш, кўзбўямачилик ҳоллари бўлмаслиги лозим...

Хурсанд Ботиров, Бухоро шаҳар, Чўпон кўчаси, тадбиркор, 5 фарзанднинг отаси

- Сизни Халим дейми, Алим дейми? - Фарқи йўқ. - Унда шартингизга розиман, - дедим. - Ҳаётда биров бировни қўллаши, ёрдам бериши мумкин. Фақат ўртада ёлгон, алдов аралашмаса, у ўзини оқлайди, хатто фойдали ҳам...

Шундай қилиб, ҳужжатлар билан таниша бошладим. 2000 йилнинг 6 июн куни бўлиб ўтган мажлисда Бухоро шаҳар ҳокимлиги ҳузурида транспорт воситаларини сақлаш, қўриқлаш ва техник хизмат кўрсатиш бўйича давлат корхонасини — транспорт воситаларини сақлаш ва техник хизмат кўрсатиш бўйича уюшмага айлантириш, уюшма раисини сайлаш каби қатор масалалар қўрилади. Мажлис баёнидан маълумки, маърузачи Бухоро шаҳар ҳокими ўринбосари Шухрат Нажмиддинов шаҳар ҳокими томонидан қабул қилинган қарорнинг моҳияти ҳақида гапиради ва қарорни ўқиб эшиттиради.

Мазкур қарорнинг асосий моҳиятларидан бири транспорт воситаларини сақлаш ва техник хизмат кўрсатиш бўйича уюшманинг ташкил қилинишидадир. Бу масаланинг ечилиши шаҳарда фаолият кўрсатаётган транспорт воситаларини сақлаш ва техник хизмат кўрсатиш билан боғлиқ. Хуллас, уюшма тузилса (аҳоли

эҳтиёжи учун) тартиб ва қўлайликлар яратилади, бу борада янги имкониятлар очилади.

Мажлисида сўз олган ҳокимнинг яна бир ўринбосари Ш.Убайдов уюшма раислигига ҳар томонлама билими, ҳаётий тажрибага эга, етук мутахассис бўлган (айнан шундай ёзилган) киши сайланиши кераклигини айтилади ва

ушбу лавозимга А.Раҳмоновнинг номзодини таклиф этади. Йиғилганлар ушбу таклифни бир овозда маъқуллайдилар. Мажлис қарор қилади. Уюшма ташкил этилади. А.Раҳмонов раис этиб тайинланади.

Аммо... Мен А.Раҳмоновдан уюшманинг Низомини сўрадим. У биров икки қилиниб турган, истар-истамас Низомни олиб келди. 2000 йил рўйхатдан ўтган: «Устав ассоциация по транспортно-бытовому обслуживанию и автостоянкам» деб рус тилида ёзилган Низомни varaқлаб, тўғриси ажабландим. Штатлар жадвали бўйича уюшма ходимлари 22 кишидан иборат экан. Раис, бош хисобчи, котиба-машинистка, катта назоратчи, назоратчилар

(патта берувчилар) қорондилан иборат уюшманинг Низомни нега давлат тилида ёзилмаган?

- Нега бундай? - ажабланиб сўрайман уюшма раисидан.

- Шарт эмас деб ўйловдим, аслида нима фарқи бор? - лоқайд жавоб беради А.Раҳмонов.

Ажабо, бунчалик бепишандлик! Ўзбекистон мустақиллигининг 10 йиллигини нишонлаш арафасида турган бўлсак, бу тарихий санани ўтказиш ҳақида ҳукумат Қарори эълон қилинган пайтда тилга эътиборсизлик, бепишандликни қандай тушуниш мумкин? Истамаганга ўқитиш қийин, деган гап бор, аммо бу масала Давлат тилига хурмат, иш юритиш шунчаки гап ўқитиш ёки маслаҳат бериш эмас, бажарилиши шарт бўлган Қонун!

...Асосий иш бўйича уюшма раиси А.Раҳмонов шаҳарнинг қайси жойларда неча автотураргоҳ борлиги ва қўнига неча сўм пул йиғилаётгани ҳақидаги рўйхат - маълумотномани тақдим этди. У имзолаган рўйхатда 11 (ун бир) жойда автотураргоҳлар манзили-номи ёзилган эди. Маълумотнома

феврал ойининг 26 кунидан 53500 сўм пул тушуми банк ҳазинасига топширилган.

Банк маълумотномаси шубҳамизга асос бордек тахмин пайдо қилди. Наҳотки, Бухородек шаҳарда 11 та автотураргоҳда кўнига бор-йўғи 40-50 та автомашина сақланса? Худди шу жойда иш юзасидан кечаётган муносабатларимизда ёлгон аралашгани маълум бўлди...

А.Раҳмонов феврал ойининг кейинги ўн кунлигида меҳнат таътилида деб кўрсатган назоратчи Аҳмад Раҳимов ишлаётган автотураргоҳ (эҳтиёт қисмлар бозори ёнида) билан танишдик. Раиснинг ёзма кўрсатмаси бўйича Аҳмад Раҳимов айна кўнларда (20, 21, 22, 23, 26, 27 феврал кунлари) уюшмага бир сўм ҳам пул топширмаган, ишламаган ва патта олмаган, сотмаган. «Таътилда»ги назоратчини эса айна иш устида учратдик. (Ҳокимлик вакили билан бирга эдим...) Назоратчи Аҳмад Раҳимов билан ўтган мулоқот уюшма раисини инкор этди. Унинг иқроқорида, кўнига 20-25 та машинага патта беради, баъзи кўнлари бундан ошар экан. Назо-

ратчининг инсоф билан айтган энг кам сонинг ҳисоб-китобига тўхталсак, кўнига 20 та машина тураргоҳда 30 та машина сақланиб, (40 сўмдан) 1200 сўм пул йиғилган. 21 феврал куни 2000 сўм ва мен суриштирув бошлаган 26 февралда эса 5500 сўмга қўтарилибди.

Кўлимдаги маълумотлар - рақамлар биров шубҳа уйғотди. Бунинг устига унда 6 (олти)та назоратчи меҳнат таътилига чиққан деб ёзилган эди. Демак, уларнинг ўрни бўш, 6 та автотураргоҳ ишлайди.

Уюшманинг ДА «Уйжой-жамгарма» банки Бухоро бўлимида очилган ҳисоб рақами билан қизқидик. Банк маълумотномасида кўрсатилишича, 2001 йил январ ойида 53000 сўм, рақамлар биров шубҳа уйғотди. Бунинг устига унда 6 (олти)та назоратчи меҳнат таътилига чиққан деб ёзилган эди. Демак, уларнинг ўрни бўш, 6 та автотураргоҳ ишлайди.

Уюшманинг ДА «Уйжой-жамгарма» банки Бухоро бўлимида очилган ҳисоб рақами билан қизқидик. Банк маълумотномасида кўрсатилишича, 2001 йил январ ойида 53000 сўм, рақамлар биров шубҳа уйғотди. Бунинг устига унда 6 (олти)та назоратчи меҳнат таътилига чиққан деб ёзилган эди. Демак, уларнинг ўрни бўш, 6 та автотураргоҳ ишлайди.

Уюшманинг ДА «Уйжой-жамгарма» банки Бухоро бўлимида очилган ҳисоб рақами билан қизқидик. Банк маълумотномасида кўрсатилишича, 2001 йил январ ойида 53000 сўм, рақамлар биров шубҳа уйғотди. Бунинг устига унда 6 (олти)та назоратчи меҳнат таътилига чиққан деб ёзилган эди. Демак, уларнинг ўрни бўш, 6 та автотураргоҳ ишлайди.

муҳим ҳолат: суриштирув охирида газетамизга хат йўллаган Хурсанд Ботиров билан учрашдим. У газетадан кимингдир келишини, аҳволни ўз кўзи билан кўришини истаган, кутган экан. Хурсанд ака тадбиркорлик ҳақида гапирар экан:

- Ҳаётнинг шукронасини билиш, қадрига етиш лозим, - дейди. - Президентимиз бекорга тадбиркорлар ҳақида жон куйдирмаяптилар. Астойдил ишлайман, деган кишига ҳалақат бермаслик керак. Мана шу кўриб турганингиз — ошхонани қуриш учун кеча-қундуз ишладим, югурдим. Бешта ўғлим бор, уларнинг келажагини ўйлайман, мендан — отасидан бир нарса қолса, уларга ҳам маънавий, ҳам иқтисодий мадад бўлади. Мен шу жойни обод қилишга бел боғладим...

Дарвоқе, Хурсанд Ботиров шаҳарнинг Шарқ бекатида ошхона, чойхона қуриш билан банд.

- Мен ўз ишимдан ортиб, бировнинг устидан шикоят ёзмоқчи эмасдим, - дея давом этади у. - Аммо мажбур бўлдим. Кимларингдир ҳомийлигида уюшма раиси бўлиб олган Халим Раҳмонов мен билан чиқишмай қолди. Аввалига автостоянка ўрнатди, сўнг менга тегишли жойларни буздира бошлади. У қачон ошхонамга келмасин, ёнида бирорта эркак эмас, ёш-ёш қизлар бўларди. У ёш бир қизни зўрлашда иштироки учун узоқ муддатга қамалиб ҳам чиқди. Ушундан мен уни қўришга борганман, онаси, акасини олиб борганман, одамгарчилик деб шундай қилдим, тузалар, сабоқ бўлар, деб ўйладим.

Ишонсангиз, у энди осон пул топиб, менга, акаси тенги одамга гердади. Сен ҳам тадбиркормисан, қўраётган «драхтинг» қачон мева беради, деб масҳара қилади. Ўзидек пул топмаганларни менсимайди, пулдан бошқасига тупуради.

Шундай одам билимлими, қандай қилиб у етук мутахассис бўлсин? Ўз чўнтагини ўйлайдиган етук қаллоб десангиз ишонаман... Ўнта-ун иккита эмас, битта Карвон бозорида жойлашган автотураргоҳнинг кўнлик тушумини яширмай, банкка топширишда ҳам мен уни инсофли одам деб айтган бўлардим...

Шу ўринда кичик бир изоҳ: юқоридики биз Карвон бозори ҳақида назоратчи Бобир Яҳёевнинг маълумоти ва кузатгаларимизга асосланиб, ўз фикримизни айтдик, яъни бир кўнлик тушум 3200 сўм (28 кунда 89600 сўм) бўлса, уюшма жама автотураргоҳлар ҳисобидан банкка 50000-55000 сўм микдоридан пул топшираяпти.

Хулоса: уюшманинг асосий вазифалари ёзилган Низомда қонунбузарликларга қарши курашни қўлайтириш ва бошқа қонунчи химоя қилувчи органлар билан биргаликда ишлаш, аҳолининг ҳизматларга бўлган эҳтиёжини ўрганиш каби муҳим вазифалар ҳақида ёзилади. Қоғозда қонунбузарликка қарши курашамиз, деб ваъда бераётган шаҳар транспорт воситаларини сақлаш ва техник хизмат кўрсатиш уюшмаси амалда қонунбузарликка йўл қўйиб, аҳолининг эътиёжини ўйлаётганига нима дейсиз?

Илгари транспорт воситаларини сақлаш ва қўриқлаш деган масъулиятли сўз бор эди. Негадир янги тузилган уюшма номидан қўриқлаш деган масъулият олиб ташланди, назаримда бунга ҳам оидинлик киритишга тўғри келади.

Ражаббой РАУПОВ, «Инсон ва қонун»нинг махсус мухбири

ТАҲРИРИЯТДАН: Эътиборингизга ҳавола этилган мисолга ҳамоҳанг хабарлар бизга оқиб келаётган қўнлар хатларда учрайди. Шу боис ушбу фактни оммалаштириш орқали тегишли идоралар эътиборини жалб этишга уриндик. Мазкур масала бўйича эса ўйлаймизки, Бухоро шаҳар транспорт воситаларини сақлаш ва техник хизмат кўрсатиш уюшмасида йиғилиб қолган муаммоларни тегишли мутасадди, ҳуқуқ-тартибот ва солиқ идоралари кечиктирмай ҳал этади, бу ҳақидаги хулосасини бизга маълум қилади.

Оила — муқаддас. Агар унга шикаст етса, мустаҳкам кўрғоннинг бир гишти кўчгани каби номуносиблик ҳолати юзага келади. Азалдан бобо-момоларимиз эрдан чиқиб, хотин қўйишни иснод деб билганлар. Афсуски, кейинги пайларда ёшлар орасида ҳеч қачан вақт бирга яшашмай, ажрашиб кетиш ҳолатлари учрамоқда. Бунинг оқибатида беғуноҳ Гўдаклар азият чекмоқда.

Хаёт, тирикчилик бор экан, юқоридики каби ҳолатларнинг учраб туриши табиий. Бундай нохуш ҳолатларнинг олдини олиш учун нима қилмоқ керак? Амалга ошираётган ишларимиз имконият даражасидами? Айтиш жоизки, Юртбошимиз ва ҳукуматимиз томонидан оилаларимизни сақлаб қолиш, ижтимоий ҳуқуқий ҳимоя қилиш борасида кўп ишлар амалга оширилмоқда. Шу аснода бир нарсага эътибор бермоқ жоиз: «Ҳар бир фуқаро, ҳар бир инсон ўз ҳақ-ҳуқуқини яхши билиши ва ҳимоя қилиши зарур. Одамларни ҳуқуқий маданият, ҳуқуқий билимлар билан қуроллантириш шарт».

Йўлбошимизнинг ушбу пурҳикмат сўзларини дастурийлаш биллиб, Оила Кодекси, «Фуқаролик ҳолати Далолатномаларини қайд этиш қоидалари»,

Оила ва жамият
МУҚАДДАС ҚЎРҒОН

«ФХДЁ органларида иш юритиш тартиби ҳақидаги Қўнлар»лар асосида фаолият олиб бораётишимиз. Ишларимиз қўлани кенгайиб бормоқда.

Ўтган йили фуқароларга 5.654840 сўмлик ҳуқуқий хизмат кўрсатди. 7.225369 сўмлик давлат божи ундирилди ҳамда 6.286070 сўмлик герб йиғими олинди. Бундан ташқари аҳолининг, айниқса, олис қишлоқларда яшайдиган фуқароларнинг ҳуқуқий онгини ошириш, амалдаги қонунлар моҳиятини ҳамюртларимиз тафаккурига синдириб боришда бирмунча сезиларли ишлар қилинди. Маҳаллаларда, дала шийонлари, қишлоқ клубларида, мактаблар ва ўқув юртларида «Ҳуқуқингизни биласизми?», «Ўзгалар ҳуқуқини ҳурмат қилайми?» каби мавзуларда мунтазам учрашувлар ўтказиб бордик. Бу ишлар давом этапти. Жумладан, оила юришга чоғланган йиғит-қизларни ўзи хоҳламаган никоҳга зўрлаб қўндириш, қўнларимизга ҳам, муқаддас динимизга ҳам зид эканлигини тақдор ва тақдор тушунтираяпмиз. Зўрлик, қистов ва алдовлар билан тузилган оила

кўрғони бир кунда эмас, кунда нурашига, айвон бўлишига шубҳамиз йўқ. Бунга ҳаёт тасдиқлаган. Билъакс, йиллар мобайнида сайқаллашган севги, синов асосида қурилган оиланинг келажаги порлоқ, Тиббий қуриқдан ўтиш эса эр-хотин ўртасида кечадиган муносабатларни англаб олишда ёрдам беради. Ёш оилалар парокандалигининг яна бир сабаби яқин қариндошларнинг бир-бири билан қўн бўлишларидир. Тиббиёт нуктаи назаридан ҳам, исломий таълимотдан ҳам маълумки, бундай иттифоқнинг натижасида кўпгина нохушликлар юзага келиши мумкин. Яқин қариндошлар, яъни масалан, опа-сингил, тоға-хияннинг қўн бўлишлари ва бундай қондошлар никоҳидан кўп ҳолларда турмуш ноғирон, камқувват фарзандлар дунёга келиши илмий асослаб берилган. Бундан ташқари гўёҳандлик, ахлоқий кемтиклик, ароқхўрлик, гарбча яшашга ҳавас қилиш ҳам охиқ-оқибат тирик етимлик ва ёлғиз оналикка олиб келади. Оналар ушбу муаммолар, оғрикли эътирозларга қўлоқ солмайди ҳам. Хуллас, маҳаллий

телевидение ва радио орқали чиқишларимизда, давра суҳбатларида ана шулар ҳусусида кўпроқ айтаямиз. Термиз шаҳри ва Термиз тумани, Денов, Узун, Шўрчи, Олтинсой туманларининг ФХДЁ бўлимлари томонидан бундай ишлар сезиларли даражада қилинди. Вилоят ва туман рузномаларида «Оиламиз мустаҳкам бўлсин», «Ҳуқуқингизни биласизми?», «Оила Кодекси нимага ўргатади?», «Эр-хотиннинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари» каби рўн ва мавзуларда мақолалар эълон қилаётишимиз. Барча туман ва шаҳар ФХДЁ бўлимларида «Оила дорилфунуни» ишлари жонлантирилди. Ҳар ойда ҳуқуқшунос, руҳшунос, гинеколог ва бошқа мутахассислар иштирокида бўлажак жуфтликлар билан «Никоҳ шартномалари», «Соғлом оила — соғлом насл» каби мавзуларда ўтказилаётган семинар машғулотларидан мақсадимиз битта. У ҳам бўлса баркамол авлод, соғлом оила. Эрод, оила Ватан демакдир. Ватанин асраш ҳар бир фуқаронинг масъулияти бурчидир.

Мусаллам ҚҮРБОНОВА, Сурхондарё вилоят ҳокимлиги адлия бошқармасининг ФХДЁ бўйича етакчи мутахассиси

Жамият ривожига, келажаги унинг асосини ташкил этувчи оила ва ундаги муҳитнинг беғуборлигига, мусаффолигига, оила аъзоларининг теран фикр ва ҳуқуқий маданият соҳиб бўлишига боғлиқдир. Шу ўринда фуқароларимизнинг оила қонунчилигидан чуқурроқ хабардор бўлиши муҳим аҳамият касб этади.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 64-67-моддаларида ота-онанинг вояга етмаган, муомалага лаёқатсиз болаларига — ўз навбатида вояга етган меҳнатга лаёқатли болалар — ёрдамга муҳтож бўлган ўз ота-оналарига маънавий ва моддий жиҳатдан ғамхўрлик қилишига ҳақиқати қониларинг оила, фуқаролик қонунларимизда ҳам ёрдамга муҳтож бўлган шахслар истаган вақтда, лекин охириги 3 (уч) йилдан ортиқ бўлмаган муддатга эътиборингизга алимент ёхуд таъминот ундириш мақсадида мувожаат этиш ҳуқуқи ка эътан.

Амалдаги қонунчилигининг демократик харақтери, инсофларга ғамхўрлик руҳи билан суғуртилган шундан кўриниб турибдики, гарчи суд вояга етмаган ёрдамга муҳтож шахслар манфаати учун алимент (таъминот) ундириш масаласини ҳал этмасдан эр-хотин ўртасида никоҳни бекор қилган бўлса, ота (она) ўз тарбиясидаги ёрдамга муҳтож шахслар учун судда алоҳида даъво қўзғатиш орқали алимент ундиришлик масаласини ҳал этиш ҳуқуқига эгадир.

розилиги билан қонунда кўрсатилган микдордан ҳам камроқ қилиб алимент микдорини белгилашлик ҳуқуқи ўз ифодасини топанлигидан воқиф этади. Никоҳдан ажралишганидан кейин ҳам старли маблағга эга бўлган тарафдан иккинчи тараф:

- агарда ўрталарида ноғирон бола бўлса, у 18 ёшга тўлгунча;

- никоҳда узоқ муддат бўлиб, пенсияга чиқишга 5 йил қолганда ёрдамга муҳтож бўлиб қолган тарафга;

- болаликдан биринчи гуруҳ ноғирони фарзанди бўлиб, унга қараётган ота ёхуд онага;

- онанинг ҳомиладорлик даврида ва ўрталарида бола туғилган кундан бошлаб 3 йил давомида судда даъво қўзғаш йўли билан алимент (таъминот) ундириш ҳуқуқига эгадир.

Гарчи алимент тўловчи алимент олувчига тегишли суммани ўз вақтида тўламанса, тўланмаган суммадан ташқари шу сумманинг ўндан бир қисми микдоридан пенсия (жарима) тўлашга ҳам суд тартибида жалб этилиши мумкин.

Шу билан бирга никоҳнинг бекор бўлишига эр ёхуд хотиннинг доимий равишда спиртли ичимликлар истеъмол қилиши ёхуд гўёҳандлик воситаларини мутасил истеъмол қилишига, болалар тарбиясида салбий таъсир этадиган хатти-ҳаракатлар қилишига, нолийоқ хулқ-атвори кабилар сабаб бўлса, алимент ёхуд таъминот ундиришни талаб қилувчи, даъво талаби суд томонидан қаноатлантирилмаслиги ҳам мумкин.

Суднинг ижро варақаси кўчига эга бўлган ҳужжат асосида алимент ёхуд таъминот тўлаш мажбурияти юклатилган шахс ишлаётган, ўқиётган ташкилот алимент тўловчини иш ҳақидан ва ойлик даромадидан ҳар ойда ушлаб қолиб, уч кун ўтмасдан алимент олувчи шахсга юборишлиги, ўқини ва иш жойи ўзгарганда ҳам ижро варақа юборган судга уч кун ичида хабар бериши лозим.

Хуллас, оила қонунчилигимиз ҳар бир оила аъзоларининг ўз ҳуқуқ ва бурчларини мукамал билиш-лигини ва турмуш тарзининг иқтисодий мустаҳкамликка хизмат қилишини таъминловчи асосий манба бўлиб хизмат қилмоғи керак. Буни барча яхши билиши керак.

Мўмин ҚҮЧҚОРОВ, ҳуқуқшунос, Навоий вилояти

Журналист суриштируви
ЭРКАТОЙ
ёки сувга ботмаган ёлгон ҳақида

бўйича бир кунда (масалан, 20 феврал куни) 1200 сўм пул тўланган. Бу дегани жами 11 та автотураргоҳда 30 та машина сақланиб, (40 сўмдан) 1200 сўм пул йиғилган. 21 феврал куни 2000 сўм ва мен суриштирув бошлаган 26 февралда эса 5500 сўмга қўтарилибди.

ратчининг инсоф билан айтган энг кам сонинг ҳисоб-китобига тўхталсак, кўнига 20 та машина тураргоҳда 30 та машина сақланиб, (40 сўмдан) 1200 сўм пул йиғилган. 21 феврал куни 2000 сўм ва мен суриштирув бошлаган 26 февралда эса 5500 сўмга қўтарилибди.

Уюшманинг ДА «Уйжой-жамгарма» банки Бухоро бўлимида очилган ҳисоб рақами билан қизқидик. Банк маълумотномасида кўрсатилишича, 2001 йил январ ойида 53000 сўм, рақамлар биров шубҳа уйғотди. Бунинг устига унда 6 (олти)та назоратчи меҳнат таътилига чиққан деб ёзилган эди. Демак, уларнинг ўрни бўш, 6 та автотураргоҳ ишлайди.

- Сизни таътилда дейишди-ку? - Ишлаётганимга энди бир ҳафта бўлди, кўнига ўн бештагача машина қабул қиламан, - дейди назоратчи З.Собиров...

Наҳотки уюшма раҳбари А.Раҳмонов ёлгонга бунчалар ўч бўлса? Рўйхатдаги назоратчи З.Собировнинг исми қаршида «отпуск» деб ёзиб қўйилган.

Яна бир қалтис томони шундаки, назоратчи йиғилган тез-тез ўзгаришларни қўриқлаш ва бошқа қонунчи химоя қилувчи органлар билан биргаликда ишлаш, аҳолининг ҳизматларга бўлган эҳтиёжини ўрганиш каби муҳим вазифалар ҳақида ёзилади. Қоғозда қонунбузарликка йўл қўйиб, аҳолининг эътиёжини ўйлаётганига нима дейсиз?

Оила ҳуқуқи маданияти

ТАЪМИНОТ УНДИРИШ

Инсонлар бўладики, дилбар қиёфаси билан бир қарашдаёқ оҳанграбодек ўзига тортади, гўё бир умр дилкашинг бўлгандек қалбинг туйнуқларини очади, одам зотиға ато этилган меҳр деб аталмиш туйғуларингга эрк ато этади.

Буюк соҳибқирон бобомиз салобат билан отда ўтирган жой, Тошкентнинг муазам Сайилгоҳи ёнида Тошкент Давлат юридик институти биноси жойлашган. Бу жой Ватанимизнинг энг сарфайз ва гавжум гўшаси десак, муболага бўлмас. Бу ерда ўнг юзидаги холлари узукка кўйилган гавҳардек ярашган, ҳар иккита сайилгоҳ одамидан бири танийдиган ва ҳурмат билан «Ассалому-алайкум Лена опа» деб сўрашадиган бир аёлни учратасиз. Онадек меҳрибон нигоҳларидан дилингни яйрайди, бироз сўхбатларидан, ширин суҳанларидан баҳраманд бўлай

Орамиздаги эъзозли аёллар

Буюк соҳибқирон аёлни танимаган одамга «опа 80

НУРЛИ ЧЕХРА ВА СОҒ ҚАЛБ СОҒИБАСИ

«опа 80 ёшга тўдилар» деб кўринг-чи, сал феъли тез одам бўлса, «кимни ахмоқ қиляпсан» деб дакки бериши, балога қолишинг ҳеч гап эмас.

Аммо бу ҳақиқат. Лена опа — Лабиба Салимовна Галеева бу йил 80 баҳорни кутиб олдилар. Ҳа, ҳазилакам ёш эмас бу. Гап фақат ёшдаки, ахир, 80 йилнинг аччиғи-чуғи, оғир-енгили, изирини-жазирамаси, кундузи ва кечаси, алами ва ноҳуси тортиқлари борлигини, бўлганлигини ҳам эсдан чиқармаслик керак.

Опамиз ана шундай шарафли ва мураккаб ҳаётни бошдан кечирди. Метиндек бардоши билан барча оғирликларни кўтарди, хурсандчиликларни ҳам қила билди.

Бугун замондошларимизнинг ўзини ўрта яшар ёки баъзилари ўзини қарияликка тобе ҳисоблаётган одамларнинг катта қисми энди туғилган пайтларда, Лена опа фашизм иллатига қарши курашганлардан. У 1921 йилда таваллуд топган. Жангужадаллар сўқмоқларини дадил босиб ўтган...

1950 йилда адолат посбонларини тайёрловчи даргоҳ — Тошкент Давлат юридик институтига ишга келганига мана ярим асрдан ошди вақт ўтибди. Бу ерда кимлар сабоқ олмади, қанча алломалар, арбоблар,

эл ардоқлаган шахслар ўтмади, дейсиз. Уларнинг барчасига Лена опа гувоҳ. Опамиз бу даргоҳнинг жонли тарихи, энциклопедияси.

Лабиба Салимовна ўз хизматларининг 20 йилдан ортигини институт докторлик ва номзодлик диссертацияларини ҳимоя қилиш ихтисослаштирилган илмий Кенгаши котиб-лигига, қолганини бугунга қадар институт кафедраларидаги меҳнатга сарфлаб келаяптилар. Опанинг хизматлари муносиб тақдирланган — 13 та ҳукумат аҳамиятига молик мукофотлар соҳибасидир. Шундан бир қанчаси, жумладан, «Шуҳрат» медалини мустақил Ўзбекистонимиз Президенти Фармонлари билан қабул қилиб олдилар.

Опа 5 та ажойиб фарзандни тарбиялади, оқ ювиб кийинтирди, оёққа кўйди. Катта қизи Дилбар — доцент, Мавлуда — нотариус, Алишер — юрист... 15 та неварга, 4 та эвара ўса-япти. Улар Лена опанинг ҳаётда топган мукофотлари — шогирдлари қаторида сочларидан «қиров»ни ҳайдашиб, дилларига оқибат нурини сочишмоқда.

Лена опа доимо ҳозиргидек дилбар, маъсума, меҳридарё бўлиб, одамлар даврасига нур ёғдириб яшайверинг!

Файзулла ҚИЛИЧЕВ

ТДЮИ ҳаёти

ХАЛҚАРО ТАДБИР

Тошкент Давлат юридик институти Москва Давлат университети ва Германиянинг Дрезден университети профессор-шуққунослари иштирокида Халқаро семинар бўлиб ўтди. Семинарни ТДЮИ ректори Ҳ.Бобоев очди.

Таъбирда Москва Давлат университети юридик факультетининг декани, профессор Е.Суҳанов сўзга чиқиб, Москва университетида ҳозирги кунда олиб борилаётган ислохотлар ҳақида гапириб бериш. Германиянинг Дрезден университети профессори Урсуда Шпайн ҳам сўзга чиқиб, университетнинг яқин ва узоқ ислохотлари, илм-маърифат соҳасида амалга оширилаётган ишлар, Германия олий ўқув юрларида рейтинг тизимлари самардорлиги ҳақида гапирди.

ТДЮИнинг ўқув ишлари бўйича проректори Х.Рустамбоев Таълим тўғрисидаги Қонун ва қарорлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида сўз юритиб, институтининг жаҳон талабларига жавоб беришдан даражада ташкилий жиҳатдан қўллаб-қувватлашни, мавжуд турта клубона талабаларга хизмат қилаётганини таъкидлаб ўтди.

Меҳмонлар семинар иштирокчиларини қизиқтирган саволларга жавоб бердилар. Ўзаро ҳамкорлик ҳусусида келишиб олинди.

Олим НАРЗУЛЛАЕВ

Суратда: семинардан лавҳа

Яхшидан боғ қолади...

Заҳри қотилнинг «махсули»

Саидмуроднинг омади чопди... Чиптасига қутилмаганда «Дамас» чиқди. Эҳ, машина ютмаганда, балки... Афеусе, «Дамас»га соя каби эргашган ажал ҳам омад билан «эгиз» келди.

Кузнинг сарғайган кунлари Кумқурғоннинг Азларсой маҳалласида Олим Матқаримовнинг висол оқшомига бағишланган «тўйлар муборак» шодиёнаси ўтиши керак эди. Келин қўшини Шўрчи томонлардан бир дунё орзулар билан йигитнинг хонадо-

чўқдилар. Дастурхонга тегиб ташланган ароқ шишаларидан кўз қамашади. Ботирали ва унинг улфатлари шошган ўрдак ҳам боши, ҳам думи билан шўнгиғандек, ароққа «чўмилиши». Ботирали кўпқарига кирган укүвсиз чавандоздек кайфнинг зўри билан даврага тушиб, ўйнаган бўлди. У атрофдагиларни писанд қилмасдан, ҳаммининг гашига тегиб ўйнади.

Ботирали тўй даврасидаги «кўпқари»да кўп «чопди», оёқ-қуллари ўзига бўйсунмасди. Бир пайт

рарди. Ботирнинг нигоҳи Саидмуродга тушди-ю: «Бу ерда нимага шумшайиб турибсан!», дея унинг юзига мушт солди. Қутилмаган зарбдан Саидмурод боши билан асфальтга бориб урилди, унинг боши қаттиқ жароҳат олганди. Шифокорларнинг уришилари беҳудага кетди. Етти нафар фарзанднинг отаси, 43 ёшдаги беозор бир инсон ичкилик оқибатида ҳалок бўлди. 19 ёшли Ботирали Қобилов эса гуноҳсиз бир инсоннинг, етти фарзанд отасининг

нига қадам босди. Келиннинг укаси Анвар Муродов опасининг тўйига бориш учун Сайидмуроднинг «Дамас»ини қира қилиб, тўйга отланди...

Худди шу пайт Азларсойнинг бир четида Ботирали Қобилов улфатлари Умид Жўрасев, Фулом Абдураимов, Назар Мамедиев, Олим Абдураимов, Камол Қудратовлар билан ўзларича базму-жамшид қиларди. Кетма-кет бўшаётган шишалар стол атрофида бетартиб сочилиб ётарди.

— Қани йигитлар, кетдик. Маҳалламизда бугун Олимнинг тўйи, бир яйраб-қулайлик!-дея ўз улфатларини тўйга бошлади Ботирали Қобилов.

Ароқнинг «кайфи» билан бошлари қизган улфатлар мезбонларнинг таклифини ҳам кутмасдан тўйхонадаги ўриндикларга

қўли даврада ўйнаётган келиннинг укасига тегиб кетди. Даҳанакан жандан сўнг «Тўйдан кейин ишим бор сенда!»-деди Ботирали унга газаб билан.

Келиннинг укаси Анвар ўзи қира қилиб келган ҳайдовчининг даврага кўп таклиф этди. Ҳайдовчи эса бегона қишлоққа омади чопиб ютган «Дамас»ини ташлаб кетишга кўзи қиймади.

Тўй тугади. Ботирали Қобилов келиннинг укаси Анварни излаб кетди. Топиб унга мушт туширди. Жабрийда ароқнинг таъсирида ҳушини йўқотган телбанамо «зўрдан» қочиб қутилди. Ботирали гўё шерга айланган, ҳеч кимни писанд қилмас, тўғри келган кишига ташланарди.

Саидмурод Саидов тўйга келганларни олиб кетиш учун «Дамас» ёнида, тўйда бўлган воқеадан беҳабар ту-

қотилига айланди...

Азларсойда участка ноэри, маҳалла оқсоқоллари, оқу-қорани танийдиганлар кўп. Гузарда тўй-ҳашамларни тартиб билан ўтказиш «бўлса бўлар, бўлмаса говлаб кетар» қабилида ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Агар ўша тўй дастурхонига ичимлик бу қадар тўқиб ташланмаганда, Ботирали барчанинг гашига теккан хурмача қишлоқларини кўла олмасди. Лоқайлик, бепарволик кўзга кўринмас иллат эканини бир тўйда содир этилган фожиа ҳам исботлаб турибди...

Холтўра НОРМУРОДОВ, Кумқурғон туман прокуратурасининг терговчиси, адлия маслаҳатчиси Собир ЁДИКОВ, журналист

Кадрлар - қодирлар

СОЛИҚ СОҒАСИ МОҲИРЛИК ВА МАЛАКА ТАЛАБ ҚИЛАДИ

Бухоро шаҳар солиқ коллежи Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 4 майдаги «Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг солиқ коллежларини ташкил этиш тўғрисида»ги қарорига биноан ўз фаолиятини бошлади.

Коллежимиз ҳудудий характерга эга бўлиб, унга мамлакатимизнинг Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм, Навоий ва Бухоро вилоятлари умумий ўрта таълим тизимидаги 17-21 ёшли йигит-қизлар 3 босқичли танлов асосида қабул қилинади. Яъни саломатлик кўриги (ҳарбий тиббий кўрик ҳулосаси), ёшга мос жисмоний тарбия меъёрларини бажариш ва ниҳоят, тест синовларидан муваффақиятли ўтган ҳолдагина улар курсант деган шарафли номга муяссар бўлишади.

2000-2001 ўқув йили танловга 400 дан ошмиқ номзодлар аризаси қабул қилиниб, шундан 70 нафари ижобий натижаларга кўра ўқишга қабул қилинди.

Коллежимиз биноси, собиқ касб-ҳунар билим юрти биносини реконструкция қилиш эъвозига замонавий, миллий арнаментини ўзида акс эттирган шинам ўқув масканига айланди. Шу ўринда биз мазкур иншоотни тўла реконструкциялашда, яъни унга янги ҳаёт бағишлашда ҳомийлик қилган ва ёрдами

аямаган республикамиз Давлат солиқ қўмитасига, Бухоро вилояти ва шаҳри ҳокимлигига, мутасадди бўлган қурилиш ташкилотларига миннатдорчилигимизни изҳор этамиз. Ўқув тизимиз Давлат солиқ хизмати органлари учун ўрта бугун кадрларини тайёрлаш бўйича махсус малакали, ҳарбийлаштирилган таълим муассасасидир. Таълим кундузги шаклда бўлиб, давлат таълим грантлари асосида амалга оширилади. Коллежни битирган курсантларга ўқиш даври солиқ органларидаги иш стажига, қуролли кучлар сафида хизматни ўтамаганларга эса муддатли ҳарбий хизмат ҳисобига киритилади.

Ўқишга қабул қилинган курсантлар «Солиқчи қасам»ни қабул қиладилар. Худди шундай тадбирни биз курсантларимиз билан дастлабки ҳарбий йиғиндан сўнг 30 сентябрда тантанали равишда ўтказдик. Маросимимизга талабаларнинг ота-оналари, маҳаллий ҳокимият ва бошқа жамоатчилик вакиллари, солиқ хизмати фахрийлари таклиф этилдилар, улар шодиёналаримизнинг гувоҳи, ҳам иштирокчиси бўлишди.

Дарвоқе, таълим жараёни 5 та йўналишдаги кафедраларга бирлашган. Ўқув машғулоти тажри-

бали профессор-ўқитувчилар таркиби раҳбарлигида олиб борилади. Курсантлар мустақил таълим соатлар шаклидан унумли фойдаланадилар.

Дарслар шинам ва ёруғ ўқув хоналарида, замонавий компьютер ва лингфонлар билан жиҳозланган фан кабинетларида ўтказилади. Таҳсил олувчилар учун 3000 га яқин китоб фондига эга бўлган кутубхона ва қиротхоналар мавжуд.

Таълим жараёнининг изчиллигини таъминлаш, курсантларнинг фанларни мукамал ўзлаштиришини ташкил этиш мақсадида ҳар бир ихтисосликдаги фан ўқитувчиларининг индивидуал ва гуруҳий маслаҳатлар ўтказиш тартиби жорий этилган. Бунда ҳар бир курсант мустақил ўзлаштириш соатлари да-

вомда навбатдаги ўқув машғулоти тўғрисида қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Жумладан, ҳар бир кафедра қошида фан тўғрақлари бади ҳаваскорлик ва спорт тўғрақлари мунтазам фаолият кўрсатмоқда. Маълумки, шахримиз Бухорони шариф аздалан жаҳонга машҳур, тарихий обидаларга бой ўлкадир. Миллий қадриятларимиз меросини билан танишиш курсантларимизнинг аждодларимиз қадриятларига бўлган муносабатининг ўзгаришига, миллий гуруҳ ва ўзликни англашига муҳим восита — амалий машғулот ўрнини ўтамоқда.

Юқорида эслатилганидек, талабаларимиз коллежда ўқиш билан бир қаторда ҳарбий хизматни ҳам ўтамоқдалар. Таълим-тарбия жараёни ҳарбий-

жисмоний етуқлигини таъминлаш мақсадида қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Жумладан, ҳар бир кафедра қошида фан тўғрақлари бади ҳаваскорлик ва спорт тўғрақлари мунтазам фаолият кўрсатмоқда. Маълумки, шахримиз Бухорони шариф аздалан жаҳонга машҳур, тарихий обидаларга бой ўлкадир. Миллий қадриятларимиз меросини билан танишиш курсантларимизнинг аждодларимиз қадриятларига бўлган муносабатининг ўзгаришига, миллий гуруҳ ва ўзликни англашига муҳим восита — амалий машғулот ўрнини ўтамоқда.

Юқорида эслатилганидек, талабаларимиз коллежда ўқиш билан бир қаторда ҳарбий хизматни ҳам ўтамоқдалар. Таълим-тарбия жараёни ҳарбий-

жанговар ва саф тайёргарлиги ҳамда қатъий маиший ҳаёти ўрнатилган кун тартибига кўра амалга оширилмоқда. Бу ўринда ҳарбий интизом — ўқиш ва хизмат муваффақиятлар гарови эканлиги амалда ўз таъдигини топмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, Бухоро шаҳар Солиқ коллежи жамоаси минтақада миллий иқтисодиётимиз таянчи бўлган солиқ тизими ислохотларининг самарали кечишида ўзининг билимли кадрлар тайёрлаш ва малака оширишдаги хизматлари билан муносиб ҳисса қўшади ва Президентимизнинг мазкур коллежни ташкил этишдан кўзлаган мақсадларини тезроқ амалга оширишга астойдил ҳаракат қиладди.

Амрилло БОБОХЎЖАЕВ, Бухоро шаҳар Солиқ коллежи бошлиғи вазифасини бажарувчи, солиқ хизмати 2-даражали давлат маслаҳатчиси

Суратларда: Бухоро шаҳар солиқ коллежи ҳаётидан лавҳалар.

ҲЕЧ ҚУРМАСА, ЖУЛМАЯРСИЗ

СЕЗГИР ЭРКАК

Байрам арафасида бир эркакнинг саяҳатини тўғри билдириш, онла эъзоларидан сўрабди:

— Қани айтинглар, байрамда кимга қандай совға келтирай?

— Менгами, ҳам... - бироз ўйлаб дебди хотини камтарлик билан. - Нозик билатим, кўл ва бармоқларимга бирор нарсга, мана... буйним ва қулоқларим ҳам қуруқ қолмаса, юзимга ҳам...

Эркак қайнонасига қарабди.

— Сизга-чи?

— Нима десам экан? Менга ҳам шу қизим айтган нарсалар бўлаверди, чамаси...

— Қизи, қайинглиги ва онадаги бошқа аёллар ҳам шу буюртмани такрорлашибди.

— Бўпти, - дебди мард эркак. - Мушкулми осон қилдингиз, айтганларингиз бўлади. У дўкон сари зипиллабди ва барчасига... совун келтирибди.

БЎЛИНГ, ЭРТАГА КЎМИШ МАРОСИМИ

Бир куни қариб, вайсақи бўлиб қолган аёл қизи ва кўеви олдига шундай талаб қўйибди:

— Нима қилсанлар ҳам майли, йўлини топинглар-да, мен ўлсам жасадимни энг обод қабристонлардан бирига қўйилишини таъминланглар.

Эртаси куни уйдан каллаи сахарлаб чиқиб кетган кўев қайтиб келибқ қайнонасига дебди:

— Айтганингизни бажардим, қайнонажон, энг обод ва кўркам қабристондан гўр ҳозирлаттирдим.

Энди гап сизда қолди. Нима қилсангиз майли, аммо тайёр бўлинг, бугун пешиндан сўнг жаноза ва кўмиш маросими...

ТУЗАТИШ

Газетамизнинг 10-сонидаги «Устоз» мақоласида матн бошидан 4-қатордаги «сабаблари» сўзи «салобатлари» деб, мақола сўнгидан 7-қатордаги «келолмадим» сўзи «келолдим» деб ўқилсин.

МУАСССИС
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

Бош муҳаррир Файзулла ҚИЛИЧЕВ
ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ
Файзулло РАҲИМОВ
Шухрат РЎЗИНАЗАРОВ
Эркин ҚУДРАТОВ
Шавкатжон МАВЛОНОВ
Аслидин БОЛИЕВ
Абдил ТУХТАШЕВ

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ
Шухрат ФАЙЗИЕВ
Фафур АБДУМАЖИДОВ
Рўзбой СЛИДОВ
Нормейли НОРПУЛАТОВ
Миршохид МИРҲАМИДОВ

Индекс: 646882
«ИНСОН ВА ҚОНУН» газетаси таҳририяти компьютер базасида терилди ва саҳифаланди. А-2 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмида, офсет усули билан «ШАРҚ» нашриёт магбаа акциядорлик компаниясига босмоқасида босилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси 41-уй. Бюроғи Г-945 Тиражи: 10.000. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.00

Навбатчи: **Б. ЭГАМҚУЛОВ**
Компьютерда оригинал макет тайёрловчи: **Л. КУЛИШОВА**
Компьютерда матн терувчи: **М. ДЎСТОВА**

700047. Тошкент шаҳри, Сайилгоҳ кўчаси 33. Тел: 132-14-18 (умумий бўлими), 132-10-65 «Инсон ва қонун» газетаси 1998 йил 2 июнда Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00141- сон билан рўйхатдан ўтган.

Таҳририятга юборилган кўлэмалар эгаларига қайтарилмайди. Муаллифлар фикири таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. Факт ва далиллар тўғрисидаги ушун масъулият муаллифлар зиммасидадир.